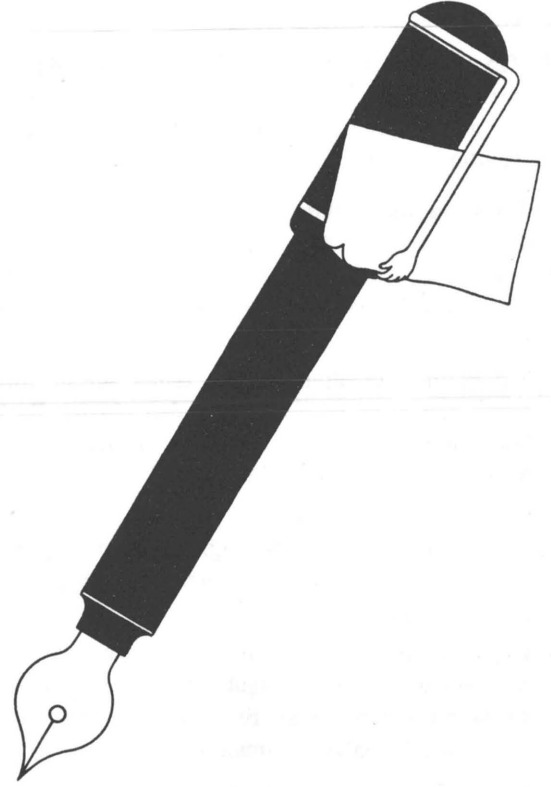

Tıp Eğitimi Konusunda Türk Tabipleri Birliği'nin Verdiği Uğraş

1984 yılı Şubat ayında seçilen Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi, ülkemizin sağlık sorunlarını ve bu konulardaki görüşünü ilgililere ve kamuoyuna duyurmak amacı ile, 1984 yılı Aralık ayında bir Memorandum yayınladı.

Bu memorandum'da yeni açılan tıp fakültelerinde öğretim üyesi ve eğitim olanaklarının yetersizliği ve büyük kentlerdeki fakültele aşırı sayıda öğrenci alınmasının sakıncaları belirtilmiş ve konu şu tümce ile bağlanmıştı:

"Birliğimiz, Hükümetin-eğer bağımsız bir kurum ise-YÖK'ün tıp ve dişhekimliği fakültelerinde ülkemiz gereklerine uygun nitelikli hekim yetiştirilmesi için ivedi önlemler almasını beklemektedir."

Bu Memorandum, özel birer yazı ile Cumhurbaşkanına, Başbakanına, Bakanlara, Milletvekillerine, tüm ilgili kurumlara ve basına gönderildi. Hükümet ve YÖK bu uyarıyı duymamazlıktan geldi.

Uyarılarımızın daha etkili olması için 1985 yılında tıp fakültelerinden yeni mezun olan hekim arkadaşlarımız arasında bir anket uygulamaya karar verdik. Anket, tıp fakültelerinde uygulamalı eğitimin yetersiz olduğunu kanıtladı. Küçük cerrahi girişimi yapmadan, doğum görmeden, basit laboratuvar muayenelerini öğrenmeden tıp doktoru diploması alanlar olduğu ortaya çıktı. Aslında bu bilinmeyen birşey değildi. Başta tıp fakülteleri yönetici ve öğretim üyeleri olmak üzere, konu ile ilgilenen herkes eldeki olanaklar ile bu kadar öğrenciye yeterli eğitim verilemeyeceği konusunda görüş birliğindedir. Sorun YÖK ve DPT'nin bu durumu önemsememesinden gelmektedir.

Anket sonuçlarını Başbakanına, Bakanlara, Milletvekillerine, YÖK'e ve tıp fakültelerinin dekanlarına duyurduk. TTB Haber Bülteni ile Toplum ve Hekim dergisinde yayınladık.

Yayın ve başvurularımıza ilk yanıt, Mayıs 1986'da YÖK'

ten geldi. YÖK Başbakanlığın-bizim yazımız üzerine-YÖK'e yolladığı yazıya karşılık olarak Başbakanlığa gönderdiği yanıtın bir kopyasını da bize gönderiyordu. Bu yazı da yılda 5000 hekim yetiştirilmesine Devlet Planlama Teşkilatı ile birlikte karar verildiği belirtiliyor, bu uygulamanın tıp eğitimi standardına yaptığı olumsuz etkiye değinilmiyordu.

Bunun üzerine uğraşımızı DPT üzerinde yoğunlaştırmaya karar verdik. 7 Mayıs 1986 günü DPT'ye gönderdiğimiz yazıda, Türkiye'nin hekim gereksinmesi için yaptıkları tahminin yanlış olduğunu, bu sayının istihdam olanağı ve sigortalı hastaların hekime başvurma sıklığına göre hesaplanması gerektiğini ve Türkiye'deki 1400 kişiye bir hekimin bugün ve yakın gelecekte yeterli olduğunu belirttik.

Devlet Planlama Teşkilatı bu yazımıza Ağustos ayında 6 sayfa tutan uzun bir yazı ile yanıt verdi. DPT bu yazıda Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında 900 kişiye bir hekim hedef alındığını, bu hedefin Avrupa Topluluğu standardına erişmek için alındığını, tıp eğitim standardının düşük oluşunun fakültelerin olanaklarını iyi kullanmadığından kaynaklandığını, öğrenci sayısı azaltılırsa hekim yetiştirme maliyetinin artması gibi konulardan söz ediyor, iyi yetiştirilmemiş hekimlerin halkın sağlığına yapacağı zarardan söz etmiyordu.

DPT, plan metninin bir bütün olduğunu unutmuş görünmektedir. Planın 508'inci maddesinin 92'ci tablosunda 53 milyon nüfus için 56200 hekim hedefi, planın 612'ci desindeki koşulun yerine getirilmesi ile bağlantılıdır. Bu madde "sağlık hizmetlerinin her kademesi için yeterli sayı ve nitelikte insan gücü yetiştirilmesi ve istihdam edilmesi"ni hükme bağlar. DPT'nin planın, nitelik konusundaki hükmünü unutarak sayıya yönelmeleri planlı kalkınma için umut kırıcıdır.

30 Mayıs 1986'da da Başbakanlığa ve Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına DPT'nin Türkiye'de gereksinim hekim sayısını hesaplamada yanlış yaptığını ve ülkemizde bu gidişe dur diyecek makam aramakta olduğumuzu sunduk. DPT'ye verdiğimiz yanıtta hekim gereksinmesinin başka ülkelerin hekim/nüfus oranına bakarak hesaplanmasının bilimsel yanlış olduğunu bildirdik. Sorunu daha çok tartışılır duruma sokmak için, tıp eğitimi konusunda bir açık oturum düzenlemeğe karar verdik. Toplantıya DPT'den, YÖK'ten, Ankara'daki Tıp Fakültelerinden konuşmacı çağırıldı. DPT, Ankara ve Hacettepe Tıp Fakülte'leri çağrımızı kabul etti. YÖK bu toplantının zarar getireceği görüşünde olduğunu bildirdi ve katılmadı. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi de katılmadı. Toplantıda DPT uzmanı DPT'nin görüşünü savunmada ısrar etti. Panelin diğer üyeleri fazla öğrenci almanın eğitimi olumsuz etkilediği ve kısa sürede çok hekim yetiştirilmesinin gerekmediği konusunda görüş birliğinde idiler. Bu toplantının zabıt özeti TTB Haber Bülteni'nin Mart 1987 sayısında yayınlanmıştır.

Ülkelerde gereğinden çok hekim bulunması evrensel bir sorundur. Bu nedenle Dünya Tabipler Birliği Asamblesinde bu konu tartışılmış ve Tıp Eğitimi olumsuz etkileyen uygulamalardan kaçınılması istenmiştir. TTB Başkanı'nın da katıldığı bu toplantıya ilişkin dökümanlar, bilgi için tıp fakültesi dekanlarına gönderilmiştir.

Çabalarımıza karşı tek olumlu yanıt, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'ndan geldi. Bakanlık, tıp eğitimi sorunu-nu Yüksek Sağlık Şurası gündemine aldı ve Şura tıp fakültelerine her yıl alınan öğrenci sayısının yarı yarıya azaltılmasını istedi. Bakanlık bu kararı YÖK'e bildirdi.

Tıpta insan gücü üzerinde önemle duran uluslararası örgütlerden biri de Dünya Sağlık Teşkilatıdır. DST bazı ülkelerde hekim sayısı yetersizliği yanında, birçok ülkede de hekim sayısı fazlalığının yarattığı sorunlar ile ilgilenmektedir. DST Amerika Bölge Bürosunun bu konuyu tartışmak üzere topladığı bir konferansa ilişkin yazılar DST dergisinde yayınlanmıştır. Bu yazıdaki verilere göre 1583 kişiye bir hekim düşen Kolombiya'da, 2800 kişiye bir hekim düşen Hindistan'da, 3700 kişiye bir hekim düşen Pakistan'da hükümet ve halk varolan hekimleri kullanamamaktadır. Güney Kore'de 1500 kişiye bir hekim vardır ve hükümet bu oranı yeterli saymaktadır. Bu yazı Toplum ve Hekim dergisinin Eylül 1987 sayısında yayınlanmıştır.

DPT'nin çabalarımıza karşın görüşünde direnmesi üzerine ve Başbakanlıktan umut verici bir yanıt almayınca, bu konuda DST'nin görüşünü almaya karar verdik. DST Genel Merkezine Türkiye'nin hekim gereksinmesini hesaplamada bizim ve DPT'nin yaklaşımlarını açıklayan bir yazı gönderdik ve hangi yöntemin doğru olduğunu sorduk. DST tıp insan gücü bölümünden aldığımız yanıtta, bir ülkenin hekim gereksinmesini, başka bir ülkenin hekim/nüfus oranına dayanarak hesaplanmasının yanlış olduğu, doğru yöntemin istihdam gücü ve halkın hekime başvurma sıklığına dayanarak yapılan hesaplanmanın olduğu yanıtını aldık.

Bu yazışmaların ve DST dergisinde yayınlanan yazının kopyalarını 8.9.1987'de YÖK'e ve DPT'ye, bilgi için de Sayın Cumhurbaşkanına sunduk. Sayın Başbakan DPT'ye söz geçiremediğine göre, Sayın Cumhurbaşkanımızın YÖK'e söz geçirebileceğini umuyorduk.

YÖK'ten bu yazımıza verilen yanıt bir bilgisizlik örneğidir. Bu yazılar ve bizim görüşümüz T.T.B. Haber Bülteninde yayınlanmıştır.

Uğraşımız, bugün için, sonuç vermemiş görünmektedir. Bu bizi yıldırmamaktadır. Uğraşımız sürecektir. Birliğimizin üyeleri olan hekimlerin ve tıp fakültesi yöneticileri ve öğretim üyelerinin bu uğraşa katkıda bulunmaları başarının en kısa sürede elde edilmesini sağlayacaktır.